

**Verslag discussieavond agrarische ondernemers in het Markdal,
donderdag 12 december 2013, in Knooppunt Galder**

Aanwezigen:

Strijbeek:

1. Toon Bastiaansen
2. J. de Roover
3. Louis Braspenning
4. Jos van de Wijngaart
5. Jac Vermeeren

Galder

6. Frank van Alphen
7. Jacq Jansen
8. Jac de Hoon
9. P. van Loon
10. A.A.H. Nooren
11. Peter Klemans
12. Erik Bastiaansen
13. René Jansen

Vereniging Markdal

14. Piet van Riel (lid AB)
15. Sjef Langeveld (vice
voorzitter)
16. Nellie Raedts (lid AB)

Procesmanager

17. Marcel van Miert

DLG

18. Tim Bijl

Welkom door Louis Braspenning.

Louis heet allen welkom en blikst kort terug op de avond van begin juli met alle grondeigenaren. Vanavond is de bijeenkomst speciaal voor agrarische ondernemers die het bedrijf (bijna volledig) in het Markdal hebben liggen. Hij vertelt dat de herinrichting nu echt kan gaan beginnen. De werkwijze zal anders zijn dan met de reconstructie. Nu worden eerst de agrarische ondernemers geïnformeerd en geraadpleegd. Zowel gezamenlijk, zoals op deze avond, als ook thuis. Dan gaat het over het eigen bedrijf. Pas daarna worden kansrijke deelprojecten opgesteld en uitgevoerd. Uiteraard op vrijwillige basis. De Vereniging Markdal gaat in maart een algemene informatieavond houden voor bewoners en omwonenden van het Markdal. We hebben gemeend allereerst met u, de agrarische ondernemers in het Markdal, te praten over mogelijke toekomstplannen.

Nellie Raedts, lid van het Algemeen Beraad van de Vereniging Markdal, geeft een toelichting op het programma van vanavond en geeft het woord aan Marcel van Miert om zich voor te stellen.

Doel van vanavond is om een duidelijker beeld te krijgen van de opdracht die er ligt voor de komende jaren, de randvoorwaarden die provincie en waterschap meegeven, mogelijke kansen en knelpunten voor de agrarische bedrijven. De werkgroep Landbouw van de Vereniging Markdal (Louis Braspenning, Piet van Riel, Sjef Langeveld en Nellie Raedts) heeft een concept visie opgesteld voor een duurzame en vitale land- en tuinbouw in het Markdal. Daarover gaan we na de pauze praten. Het is belangrijk dat het een verhaal wordt, waar u achter staat.

Sjef Langeveld, lid van het Dagelijks Bestuur van de Vereniging Markdal Duurzaam en Vitaal geeft vervolgens informatie over de taak die de Vereniging Markdal op zich heeft genomen en schets de

randvoorwaarden voor de transformatie van het Markdal, maar vooral ook de vrijheden die we met elkaar hebben om de EHS zodanig in te richten en te beheren dat het past bij een duurzame, vitale land- en tuinbouw in het Markdal.

Zowel tijdens als na de toelichting van Sjef, heeft Nellie de discussiepunten, vragen, opmerkingen en aandachtspunten die de aanwezigen naar voren brachten, kort op een flap genoteerd. Hieronder zijn deze notities overgenomen:

- Er worden nieuwe meanders uitgegraven.
 - Hoeveel wordt de Mark hiermee verlengd?
 - Welke invloed hebben extra meanders op de grondwaterstand in het omliggende land? Wordt het omliggende land dan niet te nat?
- Wat doet de provincie als 100% realisatie van de afspraken niet gehaald wordt? Blaast de provincie dan het totale plan af, of honoreren zij slechts het deel dat is gerealiseerd?
 - Antwoord: We werken aan een stapsgewijze realisatie, met tussentijdse rapportages en voortgangsgesprekken met de provincie. We hebben een inspanningsverplichting en tijdens die gesprekken zal mogelijk bijstelling van de ambities nodig zijn. Er wordt niets van de eerdere afspraken teruggedraaid.
- Wisselwerking tussen de percelen die vernat worden, al of niet door extra meanders? Hoe werkt dat voor degenen die niet meedoen? Hun grond ligt bijvoorbeeld tussen vernatte percelen in en krijgen ook met vernatting te maken. En hoe werkt dat bij gedeeltelijke vernatting van het grondeigendom? Wat zijn dan de gevolgen?
- Moeten we in de toekomst niet méér stuwen hebben? Watertoevoer wordt sterk bepaald door wat er bovenstrooms gebeurt, bijv. in België. Daarom advies om bovenstroomse problemen samen met de Belgen op te lossen.
- Om de EHS te realiseren is uitruil van grond onontbeerlijk. Is er ruilgrond beschikbaar?
 - Antwoord: de provincie heeft toegezegd dat alle BBL-grond in het Markdal en uit de omgeving ingezet kan worden.
- Gedeelte van de grond van een agrarisch bedrijf kan ingericht worden ten behoeve van de natuur (bijvoorbeeld afgraven/vernatten). Dan is het noodzakelijk om tegelijkertijd de rest van de grond van het bedrijf te optimaliseren (zowel de verkaveling, de structuur, het dragend vermogen, het waterpeil). Op dit vlak goed samenwerken met het Waterschap.
- Van belang om grond buiten de EHS aan te kopen en vervolgens in te zetten als ruilgrond voor zittende agrarische bedrijven.
- Is de begrenzing van de EHS flexibel?
 - Antwoord: ja, maar met mate.
- De realisatie van de 100 ha EHS is van belang om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water en de natuurdoelen. Hoe gaat de provincie om met het restant EHS (Rijks EHS ambitie) van 170 ha? Blijft dat als een claim boven het Markdal hangen en wordt dat over bijv. 10 jaar een volgend plan? Agrariërs pleiten voor zekerheid op langere termijn. Op korte termijn-besluiten kun je geen bedrijf op-/uitbouwen.

Na de pauze maken we de discussie wat breder en pakken ook de concept landbouwvisie "Duurzame en vitale land- en tuinbouw in het Markdal" erbij. Het gesprek gaat nu meer over de wensen, de afwegingen, de kansen en beperkingen voor de land- en tuinbouw. Onder leiding van Nellie Raedts vervolgen we het plenaire gesprek van voor de pauze.

Hieronder zijn de gesprekspunten kort samengevat:

- Geen van de aanwezigen heeft fundamentele bezwaren tegen (delen van) de tekst van de concept visie "duurzame en vitale land- en tuinbouw in het Markdal".
- Een goede huiskavel is voor alle bedrijfstypen erg belangrijk. Vooral, maar niet uitsluitend voor de melkveehouderij. Kavels op afstand betekent altijd extra transportbewegingen en extra transportkosten.
- Relatie tussen agrarische natuurbeheer door boeren zelf en de mestnormen. Dit goed uitzoeken.
- Opbrengstderving bij omzetten van agrarische grond naar agrarische natuur? Nog vele haken en ogen. Compensatie in geld is riskant, omdat de overheid geen erg betrouwbare partner is. Vergoedingen kunnen stopgezet worden. De grond daalt in waarde, er komt een "kleurtje op de grond". Compensatie in extra grond is beter. Verwachting is dat boeren pas bereid zijn om natuur in eigen beheer te doen als er voldoende compensatiegrond is.
- Iedereen boer laten blijven in het Markdal zal onmogelijk zijn. We zitten met veel verschillende bedrijven op een klein hoekje. Er zal iemand uit moeten????!
- Wat te doen met de oude rivierbedding, wanneer en nieuwe meanders komen? Dicht gooien of open houden? Open houden betekent meer waterberging. Wat te doen met de "eilandjes"?
- Vrijkomende grond uit de nieuw te graven meanders kan wellicht gebruikt worden om buurgrond mee op te hogen (en ongewenste vernatting te voorkomen).
- Aanleg van fiets- en wandelpaden liefst combineren met de aanleg en het tracé van de EVZ's. Ook in geval van kavelruil kunnen paden nieuw aangelegd worden langs perceelgrenzen.

Nellie Raedts sluit de avond af met de toezegging dat in maart 2014 een vervolgvond voor de agrarische ondernemers wordt georganiseerd, met als onderwerp: de ideeën die er reeds bij het Waterschap zijn over de mogelijke nieuwe loop van de Mark (met extra meanders) en de effecten hiervan op het waterpeil.

Tegen die tijd heeft Marcel van Miert zijn ronde langs de boeren en tuinders afgerond. Dan heeft hij enig inzicht in de mogelijkheden en ligging van ruilgrond.

Dit verslag wordt naar alle genodigden gestuurd. Dus ook naar degenen die niet aanwezig waren.

Contactgegevens:

Werkgroep Landbouw: Nellie Raedts, 06-30238754

Marcel van Miert: 06-14794939